

การพัฒนาอาชีพกลุ่มสตรีทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ

เทศบาลตำบลกุดหว้า จังหวัดกาฬสินธุ์

ในพื้นที่ของเทศบาลตำบลกุดหว้า มีกลุ่มอาชีพสตรีที่เป็นกลุ่มทอผ้าจำนวน 2 กลุ่ม ที่สามารถสร้างรายได้เสริมหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว แต่การดำเนินการที่ผ่านมาทางกลุ่มประสบปัญหาด้านการตลาด เนื่องจาก แนวโน้มความต้องการของลูกค้าที่ต่างกัน ทำให้ตลาดมีความต้องการผ้าที่มีความหลากหลายมากขึ้น แต่ผ้าที่ทางกลุ่มผลิตได้มีลักษณะคล้ายกับผ้าจากโรงงาน คือ ใช้สารเคมีในการย้อมสีฝ้ายก่อนที่จะนำมาทอและผ้าที่ได้จะมีสีเข้ม จืดจาง ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการของตลาดโดยเฉพาะตลาดในเมืองใหญ่หรือกรุงเทพฯ ที่ต้องการผ้าที่ย้อมโดยสีธรรมชาติ มีโทนสีที่ดูสบายตาไม่จืดจาง

เทศบาลจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาทักษะในการผลิตของกลุ่มเพื่อให้กลุ่มทั้งสองสามารถผลิตสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาดมากขึ้น

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: กุฉินารายณ์

จังหวัด: กาฬสินธุ์

ประชากร: 5,522 คน

พื้นที่: 4.2 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
เทศบาลตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

เทศบาลจึงจัดโครงการ "การพัฒนาอาชีพกลุ่มสตรีทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ" ขึ้น ในปี 2543 เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มสตรีผลิตผ้าทอที่ใช้สีจากธรรมชาติในการย้อม ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้าน

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. สร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มสตรีทั้ง 2 กลุ่ม โดยการช่วยเหลือกลุ่มในด้านการบริหารจัดการและขยายกลุ่มโดยเปิดรับสมาชิกใหม่ คือ กลุ่มที่ 1 มีสมาชิกก่อตั้ง 50 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 124 คน กลุ่มที่ 2 มีสมาชิกก่อตั้ง 30 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 162 คน โดยมีการระดมทุนและเงินออมทรัพย์จากสมาชิก ทุนละ 100 บาท
2. จัดฝึกอบรมจำนวน 3 ครั้ง ในหัวข้อดังต่อไปนี้คือ
 - การย้อมฝ้ายและย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ ประมาณ 15 วัน มีผู้เข้ารับการอบรม 50 คน โดยมีวิทยากรจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน
 - การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าที่ย้อมสีธรรมชาติ 3 วัน มีผู้เข้ารับการอบรมซึ่งเป็นคณะกรรมการกลุ่มพัฒนาอาชีพสตรี จำนวน 9 คน โดยมีวิทยากรจากพัฒนาชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์
 - การพัฒนาทักษะด้านการตลาดและการจัดทำบัญชีของกลุ่ม 3 วัน ผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน 9 คน โดยมีวิทยากรจากพัฒนาชุมชน
3. นำกลุ่มไปศึกษาดูงานทางด้านการตลาดและการจัดทำบัญชี ที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร มีผู้เข้าร่วมดูงาน ประมาณ 20 คน
4. ประสานงานกับพัฒนาชุมชนและสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อเข้ามาช่วยเป็นวิทยากรให้ความรู้ในเรื่องการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ
5. ประสานงานกับเครือข่ายระหว่างกลุ่มต่างๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นกลุ่มพัฒนาอาชีพสตรีย้อมผ้าสีธรรมชาติเช่นเดียวกัน ได้แก่ กลุ่มผ้าพื้นเมืองย้อมสีธรรมชาติ ที่บ้านขุมขี้ยาง ตำบลกุดหว้า บ้านเหล่าใหญ่ ตำบลเหล่าใหญ่และที่ตำบลหนองห้าง เป็นต้น เพื่อร่วมกัน

ประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่อง
วัตถุดิบ เช่น หากวัตถุดิบหรือสินค้าของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่เพียงพอ สามารถยืมระหว่างกลุ่ม
เครือข่ายได้

6. สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนให้แก่กลุ่ม จำนวน 170,000 บาท ในปี 2543
7. จัดสร้างศูนย์แสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และเครือข่าย 1 แห่ง

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. งบประมาณของเทศบาล ในปี 2543 จำนวน 170,000 บาท เพื่อ
เป็นเงินหมุนเวียนในกลุ่มและจัดซื้อวัสดุต่างๆ
2. งบประมาณของเทศบาล ในปี 2545 จำนวน 324,000 บาท เพื่อ
เป็นค่าใช้จ่ายในการสร้างศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ 1 แห่ง
3. งบประมาณจากพัฒนาชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 50,000
บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและเป็นเงินหมุนเวียนในกลุ่ม
4. งบประมาณสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัด
กาฬสินธุ์ จำนวน 200,000 บาท

การระดมทุน/การระดมหุ้น

1. สมาชิกลงทุนรายละ 100 บาท กลุ่มที่ 1 สมาชิก 124 คน เป็นเงิน
12,400 บาท กลุ่มที่ 2 จำนวน 162 คน เป็นเงิน 16,200 บาท
2. เงินออมของสมาชิก กลุ่มที่ 1 มี 248,500 บาท กลุ่มที่ 2 มี
312,000 บาท

อุปกรณ์/เครื่องมือ

1. ฝีม ประมาณ 100 อัน โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่
 - ฝีมสแตนเลส หน่วยละ 400 บาท
 - ฝีมทอผ้าพันคอ หน่วยละ 350 บาท
 - ฝีมทอผ้าสไบ หน่วยละ 150 บาท
2. ฝ้าย แบ่งเป็น ฝ้ายกุ่ม ราคา กิโลกรัมละ 65 บาท และฝ้ายเครือ
กิโลกรัมละ 60 บาท โดยจะจัดซื้อครั้งละประมาณ 200-300
กิโลกรัม
3. สีเคมีย้อมฝ้าย โหลละ 40 บาท และสีธรรมชาติ (ไม่ต้องจัดซื้อ)
4. คลอรีนฟอกย้อม ถังละ 50 กิโลกรัม 4,500 บาท

บุคลากร

1. เจ้าหน้าที่จำหน่ายสินค้าทำหน้าที่มาประจำที่ศูนย์เพื่อจำหน่าย
สินค้าของกลุ่ม จำนวน 2 คน/วัน หมุนเวียนกับทุก 7 วัน
2. วิทยากรที่ให้ความรู้และฝึกอบรมเรื่องการย้อมสีผ้าด้วยสีธรรมชาติ
จำนวน 3-4 คน ทำงานประมาณครึ่งเดือน/การอบรม 1 ครั้ง
3. วิทยากรที่ให้ความรู้เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าที่ย้อมสี
ธรรมชาติ จำนวนประมาณ 2 คน ทำงาน 3 วัน/การอบรม 1 ครั้ง
4. วิทยากรที่ให้ความรู้เรื่องการพัฒนาทักษะด้านการตลาดและการ
จัดทำบัญชีกลุ่ม จำนวน 2 คน ทำงาน 3 วัน/การอบรม 1 ครั้ง

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
กุมภาพันธ์ 2543	- เทศบาลตำบลภูดู่เห็นความสำคัญในการพัฒนาอาชีพและรายได้แก่ประชาชน และต้องการแก้ไขปัญหาด้านการตลาด - จัดประชุมเพื่อระดมความคิด ปรัชญาหรือในกลุ่มสตรีผู้สนใจ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาอาชีพในกลุ่มและรับสมัครสมาชิกผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ	กลุ่มสตรี / นายกเทศมนตรี
มีนาคม 2543	- จัดประชุมเพื่อร่วมระดมความคิดเห็นในการกำหนดระเบียบของกลุ่ม	ผู้นำสตรี / ปลัดเทศบาล
เมษายน 2543	- คัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม ประกอบด้วยกรรมการบริหาร 15 คน และกรรมการที่ปรึกษา 3 คน - ประสานงานกับพัฒนาชุมชน และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อหาวิทยากรในการฝึกอบรม	ผู้นำสตรี / ปลัดเทศบาล
พฤษภาคม 2543	- ฝึกอบรมการย้อมสีธรรมชาติประมาณ 15 วัน มีผู้เข้ารับการอบรม 30 คน - ฝึกอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าที่ย้อมสีธรรมชาติ 3 วัน มีผู้เข้ารับการอบรม 9 คน	เทศบาล/สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน/ ผู้นำกลุ่มสตรี
พฤษภาคม 2543	- ดำเนินการผลิต	กลุ่มสตรี
มิถุนายน 2543	- ประชาสัมพันธ์สินค้าโดยที่ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่เทศบาลและชาวบ้าน ร่วมกันสวมเสื้อผ้าที่เป็นสินค้าของกลุ่ม	ผู้นำสตรี / ปลัดเทศบาล
มีนาคม 2545	- สร้างอาคารศูนย์จำหน่ายสินค้า 1 แห่ง	นายกเทศมนตรี/ ปลัดเทศบาล
เมษายน 2545	- จัดอบรมเรื่องการทำบัญชี	เทศบาล/พัฒนาชุมชน
มีนาคม 2546	- จัดดูงาน ณ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร	เทศบาล/กลุ่มผู้นำสตรี

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

**สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน
จังหวัดกาฬสินธุ์**

**สำนักงานพัฒนาชุมชน
จังหวัดกาฬสินธุ์**

-- บทบาทความร่วมมือ --

- เป็นวิทยากรให้ความรู้ในการย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ และสนับสนุนงบประมาณ จำนวน 200,000 บาท

- ให้คำแนะนำการบริหารงานของกลุ่ม ช่วยประสานงานในด้านการตลาด แนะนำข้อมูลเรื่องราคาของผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่นิยมของตลาด ช่วยประสานงานเพื่อพัฒนาเครือข่ายและสนับสนุนงบประมาณ จำนวน 50,000 บาท

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. กลุ่มสตรีที่ทอผ้าขาย จำนวน 2 กลุ่ม ประสบปัญหาด้านการตลาดเนื่องจากความต้องการของตลาดมีความหลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะผ้าที่ใช้สีธรรมชาติในการย้อม ในขณะที่กลุ่มสตรีสามารถผลิตได้เฉพาะผ้าที่ใช้สารเคมีในการย้อม ทำให้ผ้าที่ได้มีลักษณะคล้ายคลึงกับที่ผลิตจากโรงงาน
2. กลุ่มสตรีขาดความรู้และทักษะในการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะการย้อมผ้าหรือเส้นด้ายด้วยสีธรรมชาติ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าของกลุ่ม
3. การรวมตัวกันของกลุ่มสตรียังไม่เข้มแข็งนัก และกลุ่มยังขาดประสบการณ์ในการบริหารจัดการ และการทำบัญชีภายในกลุ่ม

หลังการดำเนินการ

1. กลุ่มสตรีมีตลาดที่กว้างขวางขึ้นคือ เป็นตลาดภายในจังหวัดประมาณ 13% และตลาดต่างจังหวัดประมาณ 43% เช่น สกลนคร นครพนม มหาสารคาม ร้อยเอ็ด นครราชสีมา และประเทศญี่ปุ่น ประมาณ 43% นอกจากนั้น สินค้าของกลุ่มเป็นที่รู้จักและได้รับยอมรับมากขึ้น มียอดการสั่งซื้อสินค้า โดยเฉพาะสินค้าแปรรูป เช่น ผ้าพันคอ เสื้อผ้าฝ้าย ผ้าปูโต๊ะ เพิ่มขึ้นถึงเดือนละประมาณ 2,500 ชิ้น/เดือน
2. สมาชิกในกลุ่มมีความรู้และสามารถผลิตผ้าทอที่ใช้การย้อมสีจากธรรมชาติ เช่น สีจากเปลือกไม้ หลากหลาย ชนิดที่มีอยู่ในท้องถิ่น นอกจากนั้นยังสามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายและให้เป็นที่ยอมรับของตลาดมากขึ้น
3. กลุ่มสตรีมีความเข้มแข็งมากขึ้นและมีสมาชิกเพิ่มขึ้นคือ ในกลุ่มแรกมีสมาชิกจาก 50 คน เป็น 124 คน กลุ่มที่ 2 มีสมาชิกจาก 30 คน เป็น 162 คน และสมาชิกในแต่ละกลุ่มมีรายได้เสริมจากการขายสินค้าเฉลี่ย 3,000-4,000 บาท/คน/เดือน

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. ผลิตภัณฑ์และผ้าทอของกลุ่มที่ผลิตได้ ไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด ผืนผ้าบางชิ้นมีตำหนิ ทำให้ลูกค้าสงสัยสินค้า	1. เน้นที่ระบบการดูแลและตรวจมาตรฐานสินค้า ก่อนส่งมอบให้ลูกค้า และนำผ้าที่ไม่ได้คุณภาพไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น ผ้าปูโต๊ะ ผ้ารองจาน และผ้าพันคอ เป็นต้น
2. การที่กลุ่มทอผ้าทั้งสองกลุ่มมีสินค้าที่มีความคล้ายคลึงกัน ทำให้มีการขายตัดราคากันในบางครั้ง	2. เทศบาลเป็นผู้ประสานให้ทั้งสองกลุ่มเข้ามาร่วมปรึกษา และตกลงกันขายสินค้าประเภทเดียวกันในราคาเดียวกัน
3. ไม่มียานพาหนะของกลุ่มในการขนส่งสินค้า	3. ขอความช่วยเหลือในเรื่องยานพาหนะจากเทศบาล

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การที่มีผู้นำที่ตั้งใจจริง เสียสละเพื่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน และความสามัคคีของสมาชิก ทำให้การทำงานในรูปแบบกลุ่มประสบความสำเร็จ
2. การทำการตลาดที่ดีและเป็นเครือข่ายทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด รวมทั้งกิจกรรมที่ดำเนินการจะต้องสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการของชุมชนและตลาด

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มอาชีพสามารถนำประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยพิจารณาจากปัจจัยสำคัญ คือ ต้องผลิตสินค้าที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนนั้นๆ มีการรวมกลุ่มปรึกษาปัญหาเรื่องต่างๆ คัดเลือกผู้นำกลุ่มที่กระตือรือร้นในการทำงาน การประสานงานที่ดีกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และการตลาดที่ดี

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นายสำเภา กาฬหวั
ตำแหน่ง : นายกเทศมนตรี
หน่วยงาน : เทศบาลตำบลกุดหว้า
ที่อยู่ : บ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอภูพานารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
โทรศัพท์ : (043) 851-608

ชื่อ-นามสกุล : นายสมหวัง บุตรสุริย์
ตำแหน่ง : รองนายกเทศมนตรี
หน่วยงาน : เทศบาลตำบลกุดหว้า
ที่อยู่ : บ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอภูพานารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
โทรศัพท์ : (043) 851-608

ชื่อ-นามสกุล : พ.จ.อ.ปรีชา บุษดี
ตำแหน่ง : ปลัดเทศบาลตำบลกุดหว้า
หน่วยงาน : เทศบาลตำบลกุดหว้า
ที่อยู่ : บ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอภูพานารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
โทรศัพท์ : (043) 851-608 , (09) 5764320

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2543

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เทศบาลตำบล
สถานที่ตั้ง	บ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46110
ขนาดพื้นที่	4.2 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	4,524,530 บาท (ปีงบประมาณ 2543) 7.95 % เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 11.27 % ค่าจ้างชั่วคราว
งบประมาณรายได้	5,511,051 บาท (ปีงบประมาณ 2543) 0.76 % จัดเก็บเอง 21.12 % รัฐจัดเก็บให้ 59.54 % อุดหนุน
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	14 คน 4 คน พนักงานท้องถิ่น 10 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	6,690 คน
จำนวนครัวเรือน	1,658 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	21,648 บาท
ลักษณะของเมืองและวิถีชีวิตประชาคม	ประชากรในตำบลกุดหว้ามีเชื้อสายชนเผ่าภูไทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ อ้อย ไร่มันสำปะหลัง และค้าขายหัตถกรรมในท้องถิ่น โดยเฉพาะผ้าฝ้ายและเครื่องจักรสาน ประชาชนในชุมชนมีความผูกพันใกล้ชิดกันในระบบเครือญาติที่แน่นแฟ้น มีขนบธรรมเนียมประเพณีของชนเผ่าภูไทที่มีเอกลักษณ์อยู่ในตัว อันได้แก่ การจัดงานบุญประเพณีต่างๆ ประชาชนนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 98 และจากที่เป็นชุมชนดั้งเดิมมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งในการร่วมคิดร่วมทำของคนในชุมชน ตำบลกุดหว้ามีศักยภาพในการพัฒนาได้หลายด้านคือ 1. มีภูมิปัญญาดั้งเดิมในเรื่องการทอผ้า จักสาน และมีความเข้มแข็งของทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน 2. เป็นชุมชนที่สามารถติดต่อกับชุมชนอื่นได้สะดวกในทุกด้าน ทั้งทางด้านการคมนาคม และการสื่อสารต่างๆ เพราะเทศบาลตำบลกุดหว้าตั้งอยู่บนถนนสายเอเชีย ที่เชื่อมกับสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 3. อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดตั้งเป็นตลาดกลางการค้าผ้าฝ้ายและผลิตภัณฑ์พื้นเมืองของคนชุมชนภูไท